

ROJEN BARNAS

HEYV

LI ESMANÊ

DIYARBEKIRÊ

ROJEN BARNAS

**HEYV LI ESMANÊ
DIYARBEKIRÊ**

Invandrarförlaget

IMMIGRANT-INSTITUTET

Ser. B. Dikter, noveller, essäer.

Nr 31. Heyv li esmanê diyârbekirê / Rojen Barnas

© 1983, Rojen Barnas.

Invandrarförlaget
Kvarngatan 16
502 44 Borås
SWEDEN

ISBN 91-85242-69-1
ISSN 0347-5360

MEFER

**Ez di bex tê te de me, mefer!
Ji min mereve
Min bi tenê mehêle, li vê deverê.**

**BI AVÊ
BI NAN**

**Bi avê
Bi nan
Bi serhildana Roja mefermend
Di serê Sîpan
Û bi karîna me
Ewê
Bi zarî
Û bi nemana qidûm di çokan
Serî deynin
Ji Dehak
Ji Çar
Ji Şah
Rebentir bin.**

**Ma nayê bîra wan
Mêran jinên xwe
Dê weledan
Davê tin ji xezeba me
Û revîn
Tu cî nivîn
Li wan sitarî nekirin**

Bi avê
Bi nan
Bi jîn bişkifîna di bûtikên kulîlkan
Fermendarên fermandaran, her em in:
Bîhna me fereh e,
Lê,
Em neyên xezebê carekê...
Bila bi bîr bînin
Me,
Çiyayê Pentagonê
Mîna arvan
Bi hêran
Çawa hêra li Vîetnamê,
li Îran
Û me
Çeka di destê Hîtler çawa kir dijminê serê wî
Û me çawa hejand Mûsolînî
-Mîna dewkula li sêpiyê-
Li daran...

**Bi avê
Bi nan
Bi dilopa xwê dana eniya xebatkaran:
Bê mefer û xemgîr mebin!
Nezîk e, bibîşkife felatî
Di gerûya Rojê
Bi sariya
asiwayê**

**di navsera
SÎPAN
de.**

BÎBIK DIRÊSIN

**Bîbik,
Dirêsin
Dihonin**

ji herikînê n pêjnan

Li dezgehê çavan

Vedigrin tevna evînê .

Ji mekûkên pê tîn û rengîn

Canfesên agirîn

Li dara dixin.

Her çiqas

Dil

Bi birîn

bi kovan

û qîrîn

bin

ji,

Guherînek xweş dikeve dinê

Roj bi mefermendî hela dibê

Roj diçe ava

J1 berê xemgîntirîn.

Xavika xewnan balûpal
Rengîntîrîn
 ji wan rengên di Rojê
Dinyaya ji me ve nas,
 ferehtir.

Dîrok, pel bi pel jîndar
Çikrim e, li ber me
Û em
Geh froke ne, li serê kortalan
Û geh fermandarên hêzên nependî.
Xewnên me
Geh bi îskîn
Geh bi bişîrîn
Şev stranên xweziyê dirêsin
Ji berê şîrîntîrîn.

Evin
Nîjad û dîn
nanase:
Reşik
gewrik
zerîn
û sorîn
Nînin
Di ferhenga wê de
Gişt
Wekhev
Mirovîn.

Were dîsa ez û te
Dilan bispêrin dilan
Ji xwe re pêjdin
Ji kewarê evînê—
çêkin.

Û bi bîbikan
şanan
bihonin ji dilê xwe re.
Şanên xwe î hingivîn
Ji şîrikên stranên gerdênaza
Bixemilînin.

NIZANIM KENGÊ

Nizanim kengê
Wê têr pirtûkên min hebin gelo
Nizanim kengê
Dê bikarim têr û seretêra xwe
Bixweynim, wan yek bi yek...
Bişê m bikirim pirtûkek
An weşanekî ku min dîvê
Bê fikara ji karwanê kulê
Ji cin û xeyberiyên.
Nizanim
 nizanim
 nizanim
Nizanim gelo kengê?

Nizanim gelo kengê
Gava bi pirtûkek biçim malê
Navêje ser çavê maliya min
Perpûta mirinê :
Stuyê xwe xwar neke li alîkî
Û bi gazin nebêje:
"Bes e...
 bes e...
 bes e..."

Te êdî çi divê
Bi te nayê dizanim
Lê,
Bla gunê te
Bi me bê! "

Û xilorîk gêr nebin ji karêzên çavan
Gava li ser pirtûkan
Nonûçeyan dibihîze ji radyoyê :
Nerehile ji tirsan
Tirkîn bi dilê wê nekeve
Û soba serşokê neyê bîrê
Bo şewatê
Ji bêgaviyê .

Nizanim kengê
Wê têr pirtûkê n min hebin gelo
Emê têr û seretê ra xwe bixweynim:
Bê fikare,
Bê tirs.
Nizanim kengê
Nizanim gelo kengê ?

STRANÊN ME

Stranên me belav dibin çar alî
Çarmedor
Li jêr
Li jor
Li ser berayiyê fereh
Li ser bilindayiyê kûr
Û gur
 li ser gerûya jînê.

Stranên me,
Mina helekela axê di berdestê biharê
Bi mizgîn
Bi jîn-çirisîn
Belav dibin çarmedor.

Çi dîlok
Çi lawje
Çi payizok
Û çî kilamên mêrxasiyê
Daraz û daxwaziyê giştan:

jiy aneke bextewar
serfiraz
bêna

Ne serî danîn li ber naçariyê
Û ne pêstûrî
Li ser serê hina.

**Stranên me belav dibin çar alî
Çarmedor
Nivîsana me î reş dimalin
Bi jîn
 bi evîn
Warê me î kor
Hêşîn dikin
Ji nû ve.**

BERÊZ HOTO HEMOTO

**Bûçim bûçim bûç qidas
Serê bûçim çûç qidas
Mejyê bûçim pûç qidas
Dîna bûçim hîç qidas**

**Bûçim: Hoto Hemoto
Hebû li peleyek nêz
Şareza bû ? –Şareza,
Bi dest û lep, cergebez**

Berêz Hoto Hemoto
Nimayê demokrasi
Kevoka aştiyê
Wekheviyê dinasi.

"Dinasi" jî gotin e?
Ew şûnwarê qirase
Di warê azadiyê
Pêşewakî mezin e.

Berêz Hoto Hemoto
Pêlê pele digeri
Azadî belav dikir
Bi parsê vedigerî.

**Parsek Hoto Hemoto
Li hember mê tinkarî
Hember mê tingehkarî
Rojê gotarek dida
Ji bêjê vê gotarê
Brûsk û pê t dibarî.**

**Li gundekî Ostralya
Ku yek bibûna keya
—Bi hêviya qrêdî—
Tafilê têl dikişand
Ji bona pîrozbarî.**

**Li dinê çend netewe
Çend gel û eşîr hene
Tev ji wî ve tîn zanîn
Di deftera wî de ne.**

**Yek jê heye, ku jê re
Tê mîna gurêmanco
Gava jê bê axaftin
Digre qolinc û sanco**

**Heke jina wî hilde
Bi şaşî navê Kurdan
Saet lê nabuhure,-
Wê tafilê bê berdan.**

**Bo wî, destê xwe dan hev
Zanayên wî peleyî
Navê "Kurd" vemaliştin
Ji ferhengan, wek leyî**

Jê re navek nû dîtin
"Etnîk" û "etnîkistan"
Dîsa jî ku dibihîst.
Bihar lê d'bu Zivistan.

Berêz Hoto Hemoto
Hê jî azadîxwaz e.
Di warê azadiyê
Şîretkir e, nemaze.

Bûçim, bûçim qediya
Ax hejî, av keliya
Bûçim rabû pê darê
Merbend û gem heliya..

ASIWAYÎ

Ez, Asiwayê ro—ava:

Xemgîr û rûzer...

Tu,

Asiwayê rohilat:

Beşerûk û dilgeş.

Her êvar

Di nav ewrên benexîn de

Bi

li bende-mayîna te

diljar

reben

nexweş

Û keserkêş im

Li pey te.

Bi zerketavê re
Êvar,
Konên kovanan vedigrin di dilê min de
Û bager
Bêriyê diguvguvînin
Li min.

Tu asiwayê rohilat î
bextewar
Ez asiwayê ro-ava me
stûxwar
Dil ji xweziya hevgehîne
Pingar dayî
Û
Di merbenda keserê de
Bê hedar.

EZIMANDIN

Bi xêr hafî Cumhûriyet(!)
Û tu jî Demokrasî (!)
Kerem kin ser doşekê
Tivingê xwe bavêjin pîncê dîwêr
Bi keys rûnên.
Ku hûn birçî ne,
Malhazirî
Hêkerûn heyê
we bivê.

Hun zanin?..
Ji kê fa
Kes nema, di gund de:
Bi hatina we ew qas şa bûn ku:
Bi pesarê ketin gişt
Teriqîn,
Ne mirov... ne teba...
Û ne jî mirîşka qûn bi zîrç
Bi serê bavê we
Seyê me î qolo jî
Pêşiyê qîlê xwe sîqiland
Dû re,
—Lingo bi qurbana seriyân—
Revî
Çû.

Bi xêr hatî Cumhûriyet (!)
Û tu jî Demokrasî (!)
Ku hûn birçî ne
Malhazirî
Hê kerûn heye
ku we bivê

Lê
Hunê bi xêr
Kengê herin gelo?

HELBET

Ev ba ku neleqe, helbet
Helbet sedemeke wê heye
Pel, li gulyê daran bê deng...

Helbet sedemeke wê heye:
Qîrîn, di kalanan de lal
Û hêrs,
di postê mêşînê de.

Vêna gelî li ku?
Şêna gelî li ku?
Ev jîn
nayê kişîn
bi rastî.

Ev jîn nayê kişîn helbet
Helbet, bi vî rengî nayê kişîn.
Divê,
Vên
Şên
 hêşîn bibin
 di rizîna
 vê jîne de.

**Divê , pel bileqe li daran
Qîrîn, ji kalanan derkeve
Û hêrs, li çargaviyê bide xarê
Bi vênî
 bi şênî
 bi serûber.**

JÊ VE BLA BINIVE

**Kozikê de melisandiyê, mirin
Ku vereşê bi carekê
Ne bihna zarûkan êdî tê me
Ne dikarin ramîsin gerdena tê koşînê**

**Jê ve, bla binive
Bla xeweke Rostemî bike
Jê ve
Heyv
Bla di nivînê de, neçivçive îşev.**

KU XWEZÎ

**Bihêrîşe ax!
Bikumişe esman!
Ku xwezî
Di gewriya min de bifetise.**

**Tu metirse dilê min
Tu metirse
Kaniya te, şêna bîst milyon.**

**Wê te biparêze, xwezî !
Wê te biparêze
Kulîlkekî zil-dayî
Vêna min î ji pola.**

ŞEYÊ FELEKÊ

Di şeyê felekê de
Gelek hirî hatin şe kirin.
Hin bisk
Çûn mixabin
Serşe man,
Dijîn.
Lê , hê jî bi pincirandin
Tê n rêstin
Di teşiya
berxwedanî de.

Bihone felek bihone
Kurd
zexm e,
nûjen e,
kon e.

KIRÎV

Ji te tirê, ez çi me, kirîv...,

Ez, dara,

çar

reh

Kulîlka çar serî

Û şemala

çar-çira

Ez Rîzoyê Dêrsimî me

Qazî Mihemedê Mehabadî

Li Rewandûzê şax davêjim,

Dibişirim

Li Çiyayê Kurda

Bi zeraqa Rojê re.

AMEDA MIN

**Ameda min
Mefera min a dahatû
Di tevgera şoreşê de
Serseda min**

**Zîl de,
Hêşîn ke mefera min**

Xweziya min li te tov
Xwina min li te baran

Cîran,
Her çi qas kerr û lal bin jî
—Bo kê rhayên xwe—
Tu adan î
Tu serxwirê dijmin
Tu nimaya serxwebûna niştîman î
Û jîndewariya me.

ROM

**Rom !
Em li Dêrsimê not hezar,
Li Zîlan
Bê hejmar hatin kuştin.
Lê
Dîsa jî
Gihîştin îro.**

**Şêx Seîd gelek in, ji bona darê
Li zîndanê tev Ezîz Yûsifî**

**Bi saya xwe
Emê zîl bidin
Bifitiqin
Li Kurdistanê
her roj.**

**Veneşê rin berberiyê zarokno !
Veneşê rin !
Li asiwayê mefera me
Bi zmanê xwe
Bibişirin.**

BAZARA DÎPLOMASÎ

Ev:

Bazar e,

Damezrandî

Li vir:

Kiryox xapînosk...

Dayox kapînosk...

Çi heye ku

Hin mal difroşin

Hin jî siyaset.

Ku tu nas î

Pê mexape

Navê wê li serê ye ji xwe

"Danûstana dîplomasi" ?..

BÊ TE

**Evîna te
Ji bo me
Tirs
 talerz
 û ta bû
Bizota yekta bû
Di jînê.**

**Êdî
Bê te
Xewn jî ne xweş in,
Ne geş in
 hejyan
Di velorîna herzinga evînê de.**

ROJBAŞ ROZA !

Rojbaş
Beyanî be xêr
Ez û tu
Bi çivîk-firê
Sê hezar kilometre ji hevûdu dûr
Lê, bi giyanî
Ji canê hev ji hev re nêzîktir in.

Dengê min nagihije te, dizanim
Di vê berdestî sibê
Di xewka şîrîn
Pêjnê
Hilîne
Ku bibêjime:
Di xewnê de rojbaş
Di xeyalê de beyanî be xêr.

Bi nermî çavên xwe veke
Tevzî li ser tevziyê bi şîranî
Belav ke li canê xwe
Û bi giranî
Bi bîr bîne ku
Ev herikîna pêlên pêjnîn
Di ser bej û derya de
Bi milmilîn
Ji hinavê min î sofî
Bi axîn
Derketiye.

Ev ne nonûçe ye, metirse
Ev ragihîn
Ev dazanîn e, ji dilê min ve
Dilê min
Kaniya agir
Dilê min
Kevanê evîn.

Xarîta dinyayê veke li ber xwe
Li hêla bakurîn binihêre
Tê bibînî
Bejekî
Ku mîna mikulekî kêrr
Serejê rî Atlantîkê biye
Serî,
Ji derya qeşemê gewr
Û dilê wê
Ji bêriya rojê dixewire
A...
 ha !
Li wir e,
Hêfîna tenyayiya dilê min.

Gul li şaxê
Kulîlk di guliyê xwe de geştir e.
Ku ji avê derkeve
Masî
Dimire.
Rast e,
Meriv meriv gotiye
Masî jî masî...
Em,
Ne masî ne, ne gul in, ne kulîlk
—Bi çavek xwas
Gava lê bê nihêrtin—
Lê em jî
Ji hê lîna xwe ya çande-civakî
Ku dîrkevin
Ji wan gelek
Ne têveltirin.

**Ez,
Ne şaxa hewrê
Ne şiva mêwê me
Ku bê reh hê şîn bibim ji nû ve
Ji nû ve reh berdim di axê de.**

Tu wisa
Bi çavekî xwas
Bi mantiqekî rût
Li sinê min menihê re.

Heriya min,
Di teştâ çandekî mêjûyê de
Bi hezar salan
Hatiye hevîr kirin
Û ez hatime patin
Di hê tûna
Netewe-bûyîma
gelekî

kevintirîn

Û ez
Ji Zerduşt pîrtir
Ji sedsaleya xwe.
Hê şîntirîn.

**Biyânîfî dijwar e, Roza
Biyânîfî,
Kabûsekî har e, di ser sînga meriv de
Û tenyayî
Mîna dilopekî xwas
Li Okyanûsa Mezin
Bi serê xwe:
Bê windabûn,
Bê fetisîn
Jiyîn...**

Ey tîhna di nav pêlên xwînê de !

Meqerime

Meqerise

Raneweste weşekî

Bifûre

Bikele

Meawiqîne gera xwe

Haya te

Ji te

Hebe.

Bo welatê xwe, ji welat dûr im

Bo welatê xwe cêlî û tenya

Bo welatê xwe,

Li van deveran tengezar im.

Ey olana heyvê
Ku niha
Leylana wê li Diclê
Li Firatê diîse
An nûna keçperiyek dileyize
Li ser deryaça Wanê
Û ey kevîrê n reş î Amedê
Ku niha
Li ber tava wê dibirise:
Hun nizanin ku diîfê min
Çawa bi we ve ye,
Bi bê riya we çawa davêje
Çawa dîmerise
Ji weşê carek.

Rozayê !
Xweşkokê
Şîrînê
Hişazayê
Li pêş vê na min ronahî
Di şêna min de, serketîna li xwezayê
Lê,
Bûka yekşevîn
Ku tevî zavê ranezayê :
Ramîse ji ber min ve
Bi çavên xwe î kesk î belek
Stêrkên me
Yek bi yek
Û derkeve pêrgîna Rojê
Bi sariya sibê
Bibêje:

—'Ey dostê me î rabirdû
Mefera pêşbîra me !
'Tê kengê bibişiri ji me re ?
Kengê bi me re
Derkevî serketinê ?"

**Roza !
Dilmiza, evîna min
Xweşî şahî bo te
Rojbaş
Beyanî be xêr**

RÛPELEKÎ DIN

Wê rûpelekî dinê vebe ji nû ve
Rûpelekî paqijtir
Bi serûber
Bi dûrbênahî

Ne ji nû ve çîroka gotî
Ne ku kayê kevin bê bakirin
bi melê va pûtandî

Di bêndera
deftera
ha de.

Wê rûpelekî dinê vebe helbet
Rûpelê n bûrî tîjî bûbin jî:
Mîna gola gamêşa
Di ritamê de şêlû

genî
qirê jî...

Wê helbet, rojekî zelal be ;
Ritam dakeve binî
Lê dibe ku, genî bimîne
Ne xem e...

Wê zelal be helbet
Rûpelên bûrî
Reş û spî
Qenc û no
Ji hev bê cihê kirin.
Bê fesilandin mû bi mû
Rojekî.

Helbet
Wê ji nû ve vebe
Rûpelekî din.

CARÎCARNA

Carna xewn jî xweş in
Bîranîn jî xweş in carîcarna
Lê,
Ne beroş bi xewnan dikele
Ne nan tê firotin bi bîranîna
Dîsa jî ev e,
Jiyan
Li ber me
Bê wî jî na be
Bê yê din jî qet.

KUŞTIN SOTIN TALAN

**Her sê
Peyayê dogehê
Nehîştin li Kurdistanê ;
Av bi zelalî biherike li newalan
Esmen ji dûxanê paqij
Û kevirek çê kirî
Li ser kevirek bimîne bi salan.**

**Ey garana hov û dirinde
Ey nejdîyê n xelîfeteylesan
Û celadê n di kalanê demokrasî veşarî
Emê we bişêlihînin ji çek û mertalan
Azlû bikin yek bi yek
Bo hêstirê n mindalan
Bi sê wîfî nebarin ê dî
Ji niha pê va.**

**Kuştin !
Sotin !
Talan !
Roja ku Kurdistan
Ji binî bifilite
Şûnwarê we yek bi yek
Biçikînim, li sergoya tûgehê
Bi tûkirina li we, li xwe bînin ê varan
Bi tûkirina li we, selav bidin sibehê .**

TARÎ

Emê te bifetisînin tarî
Emê te bifetisînin
Roja ku Kurdistan bifilite
Emê te
Hişk girê din
Tînikê li te
bişidînin.

Tarî !
Roja ku Kurdistan bifilite
Tu tarûmar î
Li rohilatanavîn.

GUL Û BÎLBÎL Û EVÎN

Bo çî, ezê nebêjim "gul û bilbil"
Nerê sim di teşîya helbestê de ?
Ku gulîstan bi napalman bê n şewitandin;
Ji salê carek li Kurdistanê
Di manewrayên lejkerî.
Û bilbil
Li welatê min
Can bidin
Bi fermana dewletê n talankê rî.

Ku nola min
Nikaribe bihna xwe belav bike, gul
Bilbil neşê bi serfirazî bistirê
Ka bêjin min
Bo çî ezê şînê nekim li serê ?

Ka bêjin min, çawa
Çawa ji evînê nestrê m?
Ji yarê re nebêjim : "Ka piçek bibişire!"
Jîna min,
Keleka li ber pêlên derya
An keleperra ber bayê
Mirina me ;
Ne ji pîrî, ne ji tayê
Stêrkên li esman jî dizanin
Roj tune ku
Bûkên serbixêfî
—Bi jinebîfî—
Ser mala bavê de nezivirin
Li Kurdistanê

**Gulê n min
Vebin
Xweştirîn vebin
Bîhnê bifûrînin çarmedor !**

**Bistirê n awazê n xwe î rengîntirîn
Bilbilê n min
Bistrê n awazê n xwe !**

**Û evîna min
Bi pêlê n germîntirîn bikele.**

Madem qîlên Drakûla di qirika me,-
Û tovê qelînokê bi me de tê reşandin,-
Û himin
Em kelemên nav çavên dijmin in:
Gula min,
Bilbilê min,
Emê ;
Bi bîhn
Bi evîn
Eniya têkoşîna welatê xwe
Bixemilînin.
Stranên azadiyê
Bi awazê bilbilî
Ji devê milyonan bistrên.
Bi xwêdana milyonan
Di Kurdistanê
Yek gulek hêşîn bikin
Tovê serxwebûnê de.

DILO LO !

**Ku kovan
Mîna dlopa pola qijilandî
Niqutî navê,
Lê çê riya mîna rûn
Di nav de şax berdayê
Û çilmisî
Dil,
Êdî bi xwe ve nayê.**

**Serçaviya kaniya kovanî !
Gula hişka merisî !
Bi xwe ve were,
De b'xwe ve were, dilo lo !**

TEVMEDIN

Asiwa,
Ruyê bûka yek rojî ye, vê sibê
Roj hê nependî
Lê, hinarîk pembe pembe...

Disoje nav dilê min brûska bîranîna
Pejel... pejel...
Dilê min gogekî rijik.

Tevmedin, bêrî tevmedin
Dest medinê
Wê ji hev belav bibe;
Hewrik bi hewrik...

EV ŞEPE

Ev şepe
Wê bimale taristaniyê ji kolana
Belengaziyê bibirîne ji poxangê n me
Wê ev şepe
Gelek kulilkên mefermend
Hêşîn ke li qûn tara.

Ev şivan
Pê kutan berî Mesîh
Ser hildan heta îro.
Li hember siwariyên mirinjenên dojelê
Bi peyatî şer kirin
Bizava wan ko ne bû, heta niho.

Ev şepe
Wê riya xwe veke
Wê rê
Li berê
vebe
helbet.

ROJ HEYE

**Xem û xeyalan
Datînim bin serê xwe,
Divê ku ji bîr nekim.**

**Bi tesbîhê vedikim;
Kul û kesera
Roj heye ku, min bivê.**

**Roj heye ku, vê keve
Ji çirûska dil
Xitêra ferehiyê,
Ronahiyê ramîsim;
Di brandina
Taristanî de.**

SERDEQ

Me serad û bêjing kir
Serbûriya xwe.
Li ser seradê ,
Kozere:
Sê serî
Dilgeşiya kurm-lêxistû ma.
Koma rokirî,
Li ber me;
Jan
 kovan
 û tengasî
Xwedê dizane, ew û serdeqa xwe ne.

LI KELEBESTA

Me malokan ava dikir li kelebosta
Gava em diçûn beravê
Ez vedibîrim, te j' bîr kir gelo ?
Wê demê, wê weşê, wê gavê

Destê me di destê hevûdu
Bi bayê re em dibezîn
Geh diçûn nêrgiziyê, nêrgizan
Geh ji dîna hev nêrgiz diçînîn.

Weke gûstêrkê xuya bû û çû
Zarotiya ji xem û kesera êrî
Zîl dide di bîranîna min de
Nizanim gelo tu vedibîrî ?

RESAMÊ KURD

-ji Remzî Reşa re-

Ezê dilê xwe bidim te, bike twal;
Kovaniyê, bi cûnî
Keserê, bi zerî bikşîne
Û bê riyê
Bi benerxînî bigûnîne, li asoyê dilê me.

Asiwanê Kurdistan
—Ji zeriqîngêhê ta zerketavê—
Ne bê mefer in, bê şik.
Lê, li vê perrê biyanistanê
Cêlîbûn para me ketî
Zivistan helişî bi dilê me de.

Ezê dilê xwe bidim te, bike twal;
Ji bê riya xwe, bigûnîne axa wê
Bergeh, ji dilê min; bi keser.
Lê, ji bîr meke
Divê
Ji welat xalek hebe
Bi mefer biçirise, li raser.

LI BERÛBERÊ SENÊ

**Li berûberê "Seine"ê
Kovan dibarin ji dara
Kovan bi zerî raxistî
Kovan belav bûne, li van xwara**

**Li berûberê "Seine"ê
Gabriel Peri û Mîr Kamran
Dilopeke xewn in, li bîranîna min
Kovanî û mefer tevîhev
Têkoşîna çînî dimilmile
Têkoşîna gelê rî li Kurdistan**

**Êvara Parisê bi ser min de liat
Mîna wê nekî Remzî, ji kovanî tund
Li berûberê "Seine"ê vê êvarê
Kulînça keserê me, li biyanistan.**

CELAD !

**Te çêst qet ?
Ku bişirandin,
Çawa diçilmise di bişkoja lêvan de
Zehferan
Çawa diçê re li hinarîkên hinarî
Û şîranî
Digêre bi dendika jehrê ve**

**Te çêst qet ?
Dilê te bijiya bi pirpitandin
Ji nû ve
Li jiyane ?**

DAHATÛ !

**Destê celad
Di ûnika mirovan de, vê sibê
Sê dar in,
 rastkirî
 di taristanî
Takrihan
 bi ciwanî
 dihejin.**

**Ey dahatû
Tu vebirî ha !
Ev xwîn
Di riya te de dirijin.**

HEYV
LI ESMANÊ
DIYARBEKIRÊ

I

Helbest,
Ne wisa hêsa ye
Axîn divê
Oxîn divê
Ji kezebê
Xwîn divê hilkeve
Bifûre
 dûkel... dûkel...
Pel bi pel bibişkife ji bişkojê
Pêjnên kovanjen
Pêjnên mefermend
Venişin
Vegirin dinê seraser
Mîna tîrêjê n Rojê
Her wekî Tîrmehê de.

-II-

**Were besta min were
Bimilmile mîna ala li esman
Bipêlpile wekî pêlên li derya
Ey Firata bêjeyan !
De derbe lo
De derbe
Bixulxule
Bilênike li berwar û geliyan**

-III-

**Di dilê min de jan
Di cergê min de skênc
Û bi ser de
Bagera kovaniyê
Tê
Di gewriya min de
Diherbile**

-IV-

Hey kovan hey !
Hey dostê min î kevin
Çi deşt
Çi zozan
Me lêgel hev gelek roj bihartin
Me spartin hev
Tenêhiya xwe î sê wî
Û
Em bi hev re arkincî bûn
Bi hev re cê lî.
Bi hev re şarederî bûn
Û bi hev re,
Em derketin ser riyê n bê hindav
Em bi hev re rê wî
rê wingî
hê jî

Lê bala min li te ye
Tu îro
Ji romiyê nan li ser çokê bêtir
Bêbextir î.

Mexulxule
kovan
mexulxule

Di gewriya min de
Meherbile
Da ku
Xweziya min
Mîna çeka agirber
Li armancê havilkar be
Bi hêsanî bişixule.

-V-

Selav li we xwezî
Selav li we
Hun wekî
Mindalekî sêwî
Stûxwar mebin, di kuncê dilê min de
Ezê we tov kim
Tena genim bîst serî dide, lê
Ji we ve firê qet im
Hunê ;
Lek serî, kirûr serî
Milyon serî bidin
Zîl bidin
Hê şîn bibin
Li axa welatê min
Û
Hunê
 biseridin
 li bênahiyan.

Biseridin
Xwezî
Biseridin !
Dicle û Firat rêpanên we ne
Henrîn û Agirî
Li hêviya hewe
Bibin bager
Bibin lehî
Û xwe berdî deşta Diyarbekirê
Bajarê Amedê xêlî reş
Bajarê Amedê şerpeze.

-VI-

Megirî AMEDA min, megirî
Xêliya reş vegire
Lê,
Tu car û tu car
Bê mefer mebe.

Bê mefer mebe, da ku em;
Xitêran vê xin ji bo rojên geş
Bizavê qetav kin ji nû ve
Vênê biseqînin da ev bextê b'reş
Vepejile
Û
Bi me bide gotin
Stranên xweş
Keçîn,
Lawik bistrên
Law,
Dîlok bêjin di dîlanan de
Li ser
 dîlber û keleşgewra.

Û di Panteona tarî
Mertalê dravdariyê; ARES
–Xwedeyê kuştiniyê–
Xwedeyê şer
Ku li senatoyê
Gelek Çîçeron
Pê bawer
Û banker
Bi siyaneta wî dişêfînin pleban
Û
Li rohilatanavîn
Ji bona wî
tê koşer...

-VIII-

Heyv li esman zîz

**Kelha Ameda reş
Dîwarekî ji siyê ye
Di nîvetañ de
Li asiwa diçirise
Dihizhize
Leylana wê xêz bi xêz e.
Mertala ARES
Di milê gladyatorê romî de
Li ser kelhê
Gûstê rikekî metalî ye,
dibirise**

**Pandar,
Gladyatorê romî
Li ser sûra Amedê
Şêla Augustos dide xwe
Drûvê Sezar
bi xwe dixîne.**

**Û ji wî tirê ku
Kelha Amedê
Rohilatanavîn**

Her û her
Dê ji romê re bimîne
Ta
Ku
Dinya
Hebe...

Û
Ji wî tirê
Ku bera
Me hay lê nîne
Ji sermiyandariya navneteweyî
Ku biryar daye
Li xwe girtina, fîmansmana 12ê Êlûnê.

-IX-

Mar

Çi qas hejar e ?

Korîzan e, çiqas ?

Nizane

Ku

Alîkî wî jar

Aliyê dinê

Derman e, di bijîşkî de

Hey!

HÎPOKRAT

hey!

-X-
Mar
Jar
 û
 hêrsa
 xwe
Vereşiya
Di şevereşiya
 zordestiyê de
 Û belengaz
 An nezan
 Di stuyê xwe de
 Nîrekî giran
 Dîtin.
 Kê şan...
 kê şan...
 kê şan...
 Ji Hindistanê ta be Rom
 Ji zangê Afrîkayê
 ta be Aleman
Mîz
 xwîn
 xwêdan...

-XI-

Bihara wekheviyê geş
Bihara wekheviyê xewneke rengîn
Û xweş bû
Li mirovinan.
Lê,
Havîn
Hina xewirand
Tengsist û tiralan
Li dora şîta sê wirand
Û
Dehiband wekheviyê
Di payiza
destpê kejinê de

Mina kê zikekî ji qesara biharî
Ji tarî

afirî

T A R Î Z A

T A R Î Z A

Li ber pê sîrê n zê dehilberî

Givrik bû

Di dergûşa maldarî de nivist

Li hembêza

QEDERPERESTIYÊ

Mijî

li destmiza

mirovinan.

-XII-

**Tarî herîşî
Tarîza
Venişî
Vegirt
Pahn bû li dinê
Şûr sîqilîn
Rim stûr û dirêj
Mertal
Ji yê n mêj
Zexm û ferehtir.
Zanistî,
Gava bi durustî serî hilda
Bi bê nahiyê n qirêj î tacdar
Hatî n fetisandin.
Hey SOKRATES
Hey GALÎLE
hey !**

Xweza

Ji xwîn û xwê danê

Bû derya

Ji cendekên kuştiya

Çiya

çêbûn ,-

Û

Hê jî

Tarîza

Bi hêza xwe î tund

Mirinê diguguvîne li cihanê

Li Latîn-Amerîka

Li Afrîkî

Li Rohilatanavîn

Li kul û kesera diê min

Li Kurdistanê

-XIII-

Ola Tarîza
Çêra li dinê
Rimbazan rim hîlanîm
Rapê çan tîr û kevan
 şûr û mertal
 napalm û nê tron

TARÎZA
Bû Ares li Yewnan
Bû Mardûk
Bû Şamas
Bû Aşûr
Bû Ahûra Mazda
Bû Pentagon li Amerîka
Baz da
Beziya çarmedor
Dinya kevn
Dinya nû
Buhust buhust
Ji xwîne sor bû

Nijdevanî serî hilanî

Zmanê nejdiya

Roj bi roj

Çepel

çoris

û

qor

bû.

-XIV-

TARÎZA

Ne xwede ye

Ne xweda.

Bê nahiya şelandinê , li dinê

Di destên nejdîyan de

Derefşa...

Serwerê dê rîna kevnepereştî

Tevnepîrka li textê mê tinkarî.

Lê dîsa jî

Tarîza

Ne aza ye, mixabin.

-XV-

Heyv li esman zîz
Kelha Amedê
Mîma reşnivîsanek çik...
Siya wê
Di tavehîvê de
Bi leylan dileyîze.
Pandarê romê
Li ser bedenê
Dimê yize

misê wa

Diparêze pergala serwerê xwe.

FÎS-SEBÎ-TA-RÎ-ZA

Divê

Raza bê xewt

Siya wî î ser erdê

Hîtler

Mûsolînî

Kemal

Şehîmşahê Aryamehr

Ayetulahên nejdî

Û
Emerên derewîn
Ku,
Zînê xwe li bizinê dikirin
Da nêrî
 ji wan re bizê
Û bizin
 bi firê
 keve.

-XVI-

Ha hê !

Ha hê !

Kes pê nizane

Bi qasî Beşikçî

Ku niha li girtîgehê

Vêna xwe î dûzanî

Li ser hêsan dibe tîne

Bi şarezayî.

Da bişê

Namûskariya zanistyarî

Bide pejirandin.

Ûostaniya Kurd û Tirk

Bide nasîn li dinê

Ûostaniya Kurd û Tirk

Bi durustî

Li ser pîr û pergalê wekheviyê

Ha hê !
Ha hê !
Kes bi we nizane
Bi qasî Beşikçi
Hun yê
Ku li şeş perê dinê
Her yek cihê cihê şûnwarekî gir,
Her yek
Bi qasî barê heft kerî
Pirtûk-xwenda ye
Li ser azadî.
Û li enternasyonalan
Nimînenê
Rohilatanavîn
Çi Kurd
 çi Tirk
 çi Ereb
 çi Faris
Yên bi înkara me
Gewre,
Yên bi ricimandina me
Bilind...

**We aferîn stend
Ji kalikên xwe?
Hun perû bûn, gelo?**

**Ji we tirê
Bi înkara me
Hunê
Pandarê pergalê
Lejkerên romê
Bi hêsani bixapînin
Bi dizî
Vegirin tex tê seltenetê
Bi hêsani riya ronî bibînin...**

Û hun
Rewşenbirên ku li ser navê me
Di ferehî de
Xewnên rengîn dibînin
Di pêkûta
pêstûriya

romê de

Mîna genek
Xwe davêjin daw û delavê Kemal
Pal vedidin
Ber siya
Navrana wî.

-XVII-

Înkara me;
Ji peymana talankir
Qesrîşîrîn vê de.
Her tim li dara
Her tim
Mêlîde ye
Li esman
Bi şewitandin û xopan kirin
Ji deh sala carek
Çi bigre,
Hêle ye li ser serê me.

-XVIII-

**Ey zmanê ku
Di devê me de kerî bi kerî
Her kerî
Zûl bi zûl**

**Ey tarîxa stû xûl
Pişt xûz
Şerpeze û şapûle
ji destê zordestiyê**

**Ey nivîsana li eniya me
Bestiyê**

Û ji tariya nezanî

**Ey vênâ pola
Lê , merisandî
Hewrik bi hewrik
Ji hevdû belawela.
Vênâ me î bê şên
Şênâ me î**

z e x e l

Legel me, hevdaya rizî
Legel dijmin
Xwezî bijî
arizî

û yekta.

Li tixûban şerût û şerkar
Tu!

Ey neteweyê min
Kewgirê dijmin
Kûsîgirê xwe
Fermo
Ka bêje

Lejkerê romî
Bo kî
Li serê kelha Amedê ye,
Karê wî çi ye,
Li wê derê
li çi digere?

-VII-

Heyv li esman zîz
Pandarekî romî
Bi mertal û rim
Ji xwe bawer
Piyase dike berûberê kelhê
Lê
Li ser bircê
Li ser sûrê

Heyv li esman zîz
Pandar
Bi rima xwe di fîze
Û pêlekî ba
Diherike, tê
Di bîranînê de digizgize...
Pêlekî bîranîn
Ji Roma rengîn
Pîrekên qozax
Qesrê n kole dariyê
Û serbilindiya ku bi xwîna Spartakusan
Nîtika eniyê lekedarî
Û sparî
Panteonê.

Zıندانê li Kurdistanê , bo çî
Bo kêrhayên ki ne, ev sêdarên rastkirî
Ev cendekên gulebarankirî, goriyên kî
Ev gundên bi garankî têne lêdan her sal
Jinemêr tazîkirî, di darê îşkencê de

Û ji deh sala carek
Ev ziyayê l'ser devê kaniya felatiyê
Wê ji te
Takrihanên ciwan î mefera Kurdistanê
Bistîne,
Te
Bê mefer bihê le çendekî
Te di kortala tariya TARÎZA de bifetisîne

Ew celad kî ne?
Û kî ne, tevkarên wan
Ew kewên ribat?
Çavê xwe veke
Bibîne
Bifesiîne.

-XIX-

**Heyv li esman zîz
Heyv danasê me;
Bi kul û kovan
Rûzer e, ji keserê
Wek humanîstên derewîn
Na nihê re li xe terê .
Bi me re xemgîr e,
Ji me re dilovan...
Heyv li esmanê Diyarbekirê
Klorekî şîma ye, niha
Klorekî şîma
ya me
Klorekî şîma
Ji hingivê zeyiyên Zoveserê**

Naverok

Mefer	3	Rojbaş Roza	47
Bi Avê Bi Nan	5	Rûpelekî Din	59
Bîbik Diresin	9	Carîcarna	62
Nizanim Kengê	14	Kuştin Sotin Talan	63
Stranên Me	19	Tarî	65
Berêz Hoto Hemoto	22	Gul û Bilbil û Evîn	66
Asiwayî	27	Dilo Lo	70
Ezimandin	29	Tevmedin	71
Helbet	32	Ev Şepe	72
Jê ve Bla Binive	35	Roj Heye	73
Ku Xwezî	36	Serdeq	74
Em	37	Li Kelebista	75
Şeyê Felekê	38	Resamê Kurd	76
Kiriv	39	Li Berûberê Senê	77
Ameda Min	40	Celad!	78
Rom !	42	Dahatû	79
Zarokên Me	43	Heyv Li Esmanê Diyarbekirê	81
Bazara Dîplomasî	45	Naverok	117
Bê Te	46	Kurteferhengok	118

KURTEFERHENGOK

Amed: Bajarê Diyarbekirê

Ares : di mîtolojiya Yewnana kevin de xwedeyê şer û berhevdanê.

arkincî: dêmanî, meskûn

asiwa: aso, ûfûq

asiwan: pirejimariya asiwa

benerxîn: rengê menewşê

berberî: raqibî, dijberî

best : flham

bêgavî: naçarî

bêna : abedî

bênahî: dîtin, besîret

*bûçim:" bûçim bûçim bûç qidas" di serê tiştanokan de bo pê dan-
zanînê tê gotin, bi serê xwe tu maneyeke wê tune.*

cêlî : surgûn, nefî, terkewelatî

çepel : pîs, xirab

çêj : ta'm

çêstin : ta'm kirin

çoris : yê bi gotin û zmanê xwe dil dihêle, xatir dişkêne.

dahatû: ayende, îstîqbal

danas: şahit

dehibandin: mahf kirin, ji fonksiyonê xistin, deforme kirin

destmiz: keda dest

destpêkejn: jiyana destpêkî, jiyana komunalî ya destpêkî.

dilmiz : keda dil, keda bi evinê hatiye bi dest xistin.

dirinde: hoviye bi dirandinê nêçîra xwe parçe dike.

*Drakûla, Kont : li gora baweriyeke Awrupayî qîlên Drakûla hebûn
û ji xwîna mirovan hez dikir, bi qîlên xwe damara xwîne
qîl dikir û xwîna qurbanê xwe dimijiya.*

drav : pere,

dravdar: xwedî pere

ewle : emîn

ewlekari : emniyet

Gabriel Perî : pêşewa û şehidekî ji çîna karkêr ya Fransayê ye.

gerû : di daîrê de niqteya nawendî, niqta merkezî

gûnandin/gonandin: boyax kirin

gûnîn/gonîn: boyax bûn

karîn : şên, iqtîdar, qudret

kêrha : menfeet

*kêrr : tiştê mîna serê çengelê badayî û xwar. Her wekî nikulê kêrr,
pozê kêrr*

kirûr : 500.000

kortal : newal an geliyê gelek kûr î bê binî

lek : 10. 000

miz : ked

Mîr Kamiran Alî Bedîrxan : Mêrxasek ji pêşkêş û têkoşerên doza serxwebûna Kurdistanê

nejdî : isat, rêbir, talankir

nijdevanî : karê şêlandin û talankirinê

no : ne baş, ne bi xêr, xirab

Panteon : li Roma kevin ew xaniyê ku şûnwarên xwedeyan tê de bûn. Hem merkeza dîni hem jî erka (wezîfa) bankayê pêk dianî.

pan/bipê : çavdêrî kirin, rê xwedî kirin.

pandar : ew kesê ku dipê

pejirandin : qebûl kirin

pele : memleket

pêjdîn : ciyê kewarên mêşê hingiv

pirole : aşirî

qîl : diranê tûj î perçekirinê yê heywanên dirinde.

Resam Remzî : di nav resam û resimhizên Fransayê de bi navê "Resamê Kurd" hatiye naskirin. Li Parisê dijî.

Rom : ji Roma kevin tê, lê jî bo hakimên Anadolê bi ceweta zordestî, talankerî û bêbextiyê di nav Kurdan de tê bi kar anîn.

Romî : ew kesê ku peyayê Romê ye

şan : klora hingiv

şên : qudret, iqtîdar

şûnwar : heykel

têvel : cihê, bi ferqiyet

vên : îrade

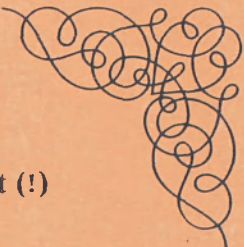
xavîk : meles

Xewa Rostemî : xewa kûr û dirêj ya çend rojeyî

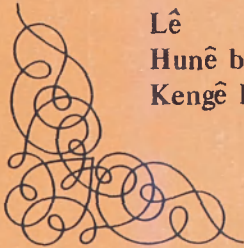
xelîfeteylesan : yê bi şaşika xelîfe ye

xitêre : meşe'le

zang : ew ciyê ku di dahl û daristana de ji pejel, giya û ximpiyan rê naçe navê.

.....
Bi xêr hatî Cumhûriyet (!)
Û tu jî Demokrasi (!)
Ku hun birçî ne
Malhaziî
Hê kerûn heye
ku we bivê

Lê
Hunê bi xêr
Kengê herin gelo ?